

9.10.2020

[Asianumero]

Sivistystoimi
Sivistystoimenjohtaja Harri Rinta-aho

Espoon kaupungin kannanotto lakiluonnokseen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta

Espoon kaupunki kiittää mahdollisuudesta ottaa kantaa lakiluonnokseen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta.

Hallitus on budjettiriihessään päättänyt, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan 70 miljoonalla eurolla. Maksujen alennukset tulisivat voimaan 1.8.2021. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettaisiin nostamalla tulo rajoja 31 prosenttia. Toisesta lapsesta perittävää maksua alennettaisiin 50%:sta 40%:iin.

Nykytilanteessa Espoossa noin 25 %:sta lapsista ei perheen tulojen perusteella peritä asiakasmaksua. Korkeinta mahdollista maksua peritään noin 22%:sta lapsista. Muutoksen jälkeen arviomme mukaan maksuttomasti varhaiskasvatukseen osallistuisi noin 27% lapsista. Korkeinta maksua maksavien osuus alenisi noin 20%:iin. Perheen toisen lapsen maksun alentaminen näkyy 146-287 € maksavien osuuden alenemisena 31%:sta 24%:iin ja alle 145 € maksavien osuuden kasvuna.

Muutoksen johdosta kuntien maksutuottojen arvioidaan alenevan noin 70 miljoonaa euroa. Arviomme mukaan lakimuutos alentaisi varhaiskasvatusmaksujen tulokertymää Espoossa vuonna 2021 0,6 M€ ja kokovuotisena 1,4 M€. Espoossa maksutulot alenisivat arvion mukaan näin ollen noin 6% nykytilanteeseen verrattuna. Hallitus lupaa kompensoida tulomenetykset kunnille kohdistamalla aiempaa suurempi osa yhteisöveron tuotosta kunnille. Edellytämme, että valtio korvaa kunnille tulomenetykset täysimääräisesti toteutuvien tulomenetysten perusteella.

Varhaiskasvatusmaksujen alentamisella on kunnissa muitakin vaikutuksia kuin maksutulojen väheneminen. Varhaiskasvatuksen kysynnän lisääntyminen lisää varhaiskasvatuksen järjestämiskustannuksia. Edellytämme, että kunnille korvataan myös nämä kustannukset. Varhaiskasvatusmaksujen suuruus vaikuttaa myös merkittävästi perheiden valintoihin kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen välillä. Jos yksityisen hoidon tukea ja kuntalaisia ei nosteta, kunnallisen varhaiskasvatuksen kysyntä lisääntyy maksujen alentuessa. Myös tukien nostaminen lisää kunnan kustannuksia.

Espoossa valmistellaan varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönottoa 1.8.2021 alkaen. Palvelusetelillä toimivassa varhaiskasvatuksessa perheet maksavat kunnallisen varhaiskasvatuksen maksua vastaavan asiakasmaksun ja mahdollisesti hintakatton mahdollistaman lisämaksun. Kunnallisten varhaiskasvatusmaksujen alentuessa kunnan palveluntuottajalle maksama osuus palvelusetelin maksimiarvosta kasvaa lisäen kunnan kustannuksia.

Kuntien, mukaan lukien Espoon kaupungin, taloustilanne on erityisen vaikea. Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen tuottaa tulomenetysten lisäksi kunnille myös merkittäviä lisäkustannuksia, jotka tulisi korvata kunnille. Lakiluonnoksessa esitetty kompensatio ei ole riittävä kattamaan tulomenetysten lisäksi tulevia lisäkustannuksia.